

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
факультет __історичний__
кафедра __ філософських дисциплін __

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	<u>ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ</u> українська
Викладачі	<i>М.П.ПЛАХТІЙ, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософських дисциплін</i>
Профайл викладачів	http://phylosophy.kpnu.edu.ua/department/d0-bf-d0-bb-d0-b0-d1-85-d1-82-d1-96-d0-b9-d0-bc-d0-b0-d1-80-d1-96-d0-b0-d0-bd-d0-bd-d0-b0-d0-bf-d0-b5-d1-82-d1-80-d1-96-d0-b2-d0-bd-d0-b0/
E-mail:	marianna.plakhtiy@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=1388
Консультації	Консультації щосереди з 14.20 до 15.20

2. Анотація до курсу

Вивчення курсу філософії і методології науки дає можливість аспірантам отримати систему знань сучасного рівня розвитку зазначеної дисципліни, усвідомити місце науки в системі культури, зрозуміти сутність наукового типу раціональності та на цьому підґрунті сформувані риси наукового стилю мислення.

3. Мета та цілі курсу

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів з проблемами науково-пізнавальної діяльності та критеріїв науковості знання, усвідомлення основних принципів філософії та методології сучасної науки, закономірностей її розвитку та соціокультурних детермінант, а також функції науки в контексті змін, що відбуваються у постмодерному соціумі.

Формат курсу

Нормативна дисципліна загальної підготовки

4. Результати навчання

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен знати:

- місце науки у суспільному житті;
- знати особливості та суттєві риси науки, її будову та пізнавальні методи і засоби;
- знати найвагоміші критерії науковості знань;
- знати основні філософсько-методологічні проблеми наукового дослідження;

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен вміти:

- аналізувати різні типи знань та історичні типи науки;
- вміти застосовувати філософський і методологічний апарат теорій науки у власній науково-дослідницькій роботі;
- вміти сформулювати основні етичні вимоги до професійної наукової діяльності;
- вміти розрізняти наукову інформацію і наукове знання;
- вміти сформулювати основні етичні проблеми сучасної науки;
- вміти розрізняти парадигмальні та новаторські елементи наукової роботи.

На основі вивчення дисципліни студент має набути таких компетентностей:

а) інтегральних: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, в тому числі дослідницько-інноваційній діяльності в галузі освіти/педагогіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики..

б) загальних:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору
- Застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, пошуку та критичного аналізу інформації.

в) спеціальних (фахових і наукових):

- Поглиблення теоретичної загальноуніверситетської та фахової підготовки.
- Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Програмні результати навчання:

- Відтворювати базові знання фундаментальних основоположень філософії науки в обсязі, необхідному для професійної діяльності; знання понять, теорій і методів, необхідних для вивчення і розуміння засобів і механізмів людського пізнання та їх використання у сферах когнітивних наук та наукової методології.

- Демонструвати результати наукових досліджень у наукових статтях, опублікованих у виданнях різного рівня.
- Визначати актуальні проблеми сучасної освіти, педагогіки, виховання особистості та обґрунтувати власну точку зору щодо цих питань.
- Аналізувати суттєві зв'язки між компонентами освітнього процесу, прогнозувати ефективність функціонування процесів навчання і виховання, визначати умови ефективності, більш досконалі варіанти побудови освітнього процесу.

5. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	01 Освіта 011 Науки про освіту 01 Освіта/Педагогіка 011 Освітні педагогічні науки 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта 01 Освіта/Педагогіка 016 Спеціальна освіта 03 Гуманітарні науки 032 Історія та археологія 03 Гуманітарні науки 035 Філологія 05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка 05 Соціальні та поведінкові науки 052 Політологія 09 Біологія 091 Біологія 11 Математика та статистика 111 Математика	01 Освіта 011 Науки про освіту 01 Освіта/Педагогіка 011 Освітні педагогічні науки 01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта 01 Освіта/Педагогіка 016 Спеціальна освіта 03 Гуманітарні науки 032 Історія та археологія 03 Гуманітарні науки 035 Філологія 05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка 05 Соціальні та поведінкові науки 052 Політологія 09 Біологія 091 Біологія 11 Математика та статистика 111 Математика
Рік навчання/ рік викладання	перший /2019-2020	перший /2019-2020
Семестр вивчення	перший	перший
нормативна/вибіркова	нормативна	нормативна
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	40 год.	16 год.
Лекційні заняття	20 год.	8 год.
Практичні заняття	0 год.	0 год.
Семінарські заняття	20 год.	8 год.

Лабораторні заняття	0 год.	0 год.
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.	104 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен

6. Пререквізити курсу

Перелік попередньо прослуханих курсів: філософія, логіка, етика, естетика.

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем. Під час проведення занять використовується медіапроектор; бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією, викладачем з приводу проведення занять та консультацій.

8. Політика курсу

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені лекції відпрацьовуються шляхом написання конспекту лекції за планом та літературою, наданими викладачем. Семінарське заняття відпрацьовується: конспект семінарського заняття та усні відповіді на запитання викладача.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.

Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (опрацювання першоджерел, тестові завдання).

Література. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Схема курсу

Дата / кількість акад. год.	Тема, план	Форма заняття	Матеріали	Література Інтернет-ре сурси	Завдання, год	Вага оцінки (балів)	Термін виконан ня
1 тиждень 2 год.	Тема 1. Основні проблеми філософії науки	лекція				0 балів	2 год.
1 тиждень 2 год	Тема 2. Наукове знання та його особливості.	лекція				0 балів	2 год.
1 тиждень 2 год	Тема 3. Основні історичні етапи розвитку науки	лекція				0 балів	2 год.
1 тиждень 2 год.	Тема 4. Структура наукового пізнання	лекція				0 балів	2 год.
2 тиждень 2 год.	Семінарське заняття 1. Наука як предмет філософського дослідження	семінарське заняття		1, с.5-21, 2, с.277-305, 3, с.3-11, 4, с.10-37, 5		мін 4 бали- мах 12 балів	2 год.

2 тиждень 2 год	Семінарське заняття 2. Емпіричний та теоретичний рівні наукового знання	семінарське заняття		1, с. 14-21 3, с. 15-37 4, с. 10-15.		мін 4 бали- мах 12 балів	2 год.
2 тиждень 2 год	Семінарське заняття 3. Філософські основи наукової картини світу	семінарське заняття		1, с. 51-68 3, с.39-40, 4, с. 18-27 6, с. 203-229		мін 4 бали- мах 12 балів	2 год
2 тиждень 2 год	Семінарське заняття 4. Синергетика як нове світобачення	семінарське заняття		1, с.75-93, 7, с. 56–63, 8, с. 3–16, 9, 10.		мін 4 бали- мах 12 балів	2 год
3 тиждень 2 год	Тема 5. Динаміка науки	лекція				0 балів	2 год.
4 тиждень 2 год	Тема 6. Методи та прийоми наукового дослідження	лекція				0 балів	2 год.
4 тиждень 2 год	Семінарське заняття 5. Методологічні принципи Карла Поппера	семінарське заняття		1, с. 51-68, 2, с.80-87, 11, 12, 13.	Тестові завдання	мін 4 бали- мах 12 балів	2 год.
5 тиждень 2 год	Тема 7. Проблема істини	лекція				0 балів	2 год.

5 тиждень 2 год	Семінарське заняття 6. Історико- еволюціоністський напрямок (Томас Кун)	семінарське заняття		1, с. 64-68, 3, с.90-93, 14, 15, 16.		мін 4 бали- мах 12 балів	2 год.
6 тиждень 2 год	Тема 8. Зміна епістимологічних концепцій	лекція				0 балів	2 год.
6 тиждень 2 год	Семінарське заняття 7. Методологічні проблеми конкретних наук	семінарське заняття		1, с.118-175, 3, с.142-150 4, с. 37-59, 17-21		мін 4 бали- мах 12 балів	2 год.
7 тиждень 2 год	Тема 9. Етика науки	лекція				0 балів	2 год.
7 тиждень 2 год	Семінарське заняття 8. Наука і позанаукове знання	семінарське заняття		1, с. 30-42. 3, с. 97-100, 22, 23, 24.		мін 4 бали- мах 12 балів	2 год.
8 тиждень 2 год	Тема 10. Наука в системі культури	лекція				0 балів	2 год.
8 тиждень 2 год	Семінарське заняття 9. Наука і людина. Етика науки	семінарське заняття		1, с. 42-52, 3, с.155-168, 25-31.		мін 4 бали- мах 12 балів	2 год.

9 тиждень 2 год	Семінарське заняття 10. Наука у системі культури	семінарське заняття		1, с. 30-42, 3, с.11-15, 6, с. 229-253, с. 305-329, 32		мін 4 бали- мах 12 балів	2 год.
10 тиждень 2 год	Самостійна робота . Завдання розміщено у системі MOODLE	Самостійна робота			Написати письмові відповіді на 7 уривків на вибір	10 балів	20 год.
11 тиждень 2 год		Модульна контрольна робота			Тестові завдання	45 балів	2 год.

Список рекомендованої літератури

1. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. - Режим доступу до джерела : www.philsci.univ.kiev.ua > *biblio* > *Phil-science*
2. Фуко М. Археологія знання/ пер. з фр. В.Шовкун. – К.: Вид. Соломії Павличко «Основи», 2003.- с.277-305
3. Штанько В.І. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник / В.І. Штанько. – Харків, 2017.
4. **Вержиховська О.М., Гурський В.А, Плахтій М.П.** Науково-дослідна діяльність в галузі освіти. Навчально -методичний посібник. – Вид. 2-е, доповнене і перероблене / За ред П.Д. Плахтія. – Кам'янець-Подільський: МЕДОБОРИ ПП, 2015. – С. 10-37.
5. Філософський словник / за ред. В. І .Шинкарука . – 2- е вид. , доп. – К. : Голов. ред. УРЕ , 1986. – 800 с.
6. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с. <https://www.lnu.edu.ua> > *wp-content* > *uploads* > *2018/08*
7. Бойко-Бойчук Л. Синергетика як методологічний підхід у дослідженнях соціальних наук/ Л. Бойко-Бойчук// Людина і політика. – 2003. – №5. – С. 56–63.
8. Дзьобань О. П. Розвиток ідей синергетики як нової парадигми у природничо-науковому і соціальному пізнанні/ О. П. Дзьобань// Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Сер.: Філософія, філософія права, політологія, соціологія: зб. наук. пр. – Х. : Право, 2011. – Вип. 9. – С. 3–16.
9. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса. – М., 1986.

10. Бевзенко Л. Д. Соціальна самоорганізація / Л. Д. Бевзенко. - К. : Інститут соціології НАНУ, 2002. - 436 с. - Режим доступу до джерела : <http://www.phil.sei.univ.kiev.ua>
11. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Т. I. У полоні Платонових чарів / Карл Поппер. - К. : Основи, 1994. - 444 с.
12. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Т. II. Спалах пророцтва : Гегель, Маркс та послідовники / Карл Поппер. - К. : Основи, 1994. - 494 с.
13. Поппер К. Злиденність історизму / Карл Поппер. - К. : Основи, 1994. - 192 с.
14. Кун Т. Структура наукових революцій / Томас Кун. - М. : OZON, 2009. - 310 с.
15. Лакатос И. Избранные произведения по философии и методологии науки / Имре Лакатос. - М. : Академпроект, 2008. - 475 с.
16. Фейерабенд П. Против метода. Очерк анархистской теории познания / П. Фейерабенд. - М. : АСТ ; Хранитель, 2007. - 413 с.
17. Галіченко М. Проблема застосування синергетичної методології в соціально-гуманітарних науках / М. Галіченко, І. Поліщук. // Південний архів. Іст. науки. : Зб. наук. праць. - 2010. - Вип. 31 -32. - С. 26-34. - Режим доступу до джерела :http://archive.nbu.gov.ua/portal/soe_gum/Pain/2010_31_32/Gal_Pol.pdf
18. Колінгвуд Р. Дж. Ідея історії / Робін Дж. Колінгвуд. - К. : Основи, 1996. - 615 с. - Режим доступу до джерела : <http://litopys.org.ua/colin/colin.htm>
19. Перова О. Є. Проблеми біофілософії в сучасній філософії науки / О. Є. Перова. // Наук. вісн. КНУ ім. Т. Г. Шевченка. Серія : Філософія. Політологія. - 2002. - № 38 - 41. - С. 192 - 198. - Режим доступу до джерела : <http://www.philsei.univ.kiev.ua/biblio/Perova-vis-40.html>
20. Перова О. Є. Філософські методологічні засади пізнання живого в постнекласичній науці / О. Є. Перова. // Наук. вісн. КНУ ім. Т. Г. Шевченка. Серія : Філософія. Політологія. - 2003. - № 52-53. - С. 82 - 86. - Режим доступу до джерела : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Perova-vis-53.html>
22. Чорноморденко І.В. Позанаукові знання і культуротворчий процес. — К.: КНУБА, 2009. — 360 с.
23. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій/ 2-е вид., доповн. — К.: Ін-т. соціології НАН України, 2007 - С. 12-13.
24. Наука и квазинаука/ Найдыш В.М., Гнатик Е.Н., Данилов В.Н. и др. / Под ред. В.М.Найдыша. — М.: Альфа-М, 2008.— С. 179.
25. Аль-Саді А. Моральний ідеал як проблема етичної науки / Аль-Саді Ахмед // Етика, естетика і теорія культури: Проблеми етико-естетичної теорії. Республіканський міжвідомчий науковий збірник. Вип. 34. – К., 1991. – С. 112-119.
26. Апель К.-О. Обґрунтування етики відповідальності як етики збереження буття реальної комунікативної спільності й поступової реалізації в ній ідеальної комунікативної спільноти / Карл-Отто Апель // Ситниченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. – К. : Либідь, 1996. – С. 46-60.
27. Балл Г. О. Професійний ідеал ученого в контексті психолого-епістемологічних понять / Георгій Олексійович Балл // Горизонти образования. – 2010. – № 1 (29). – С. 6-18.
28. Балуцька Л. Сутність політичної відповідальності: часова тривимірність та суб'єктно-об'єктні особливості / Леся Балуцька // Вісник Львівського університету. Серія Філософські науки. – 2011. Вип. 14. – С. 166-174.
29. Грищенко В. Етичні питання клітинної і тканинної трансплантації [Електронний ресурс] / В. Грищенко // Вісник Національної академії наук України. Загальнонауковий та громадсько-політичний журнал. – 2002. – № 1. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/all/herald/2002-01/4.htm>
30. Етос і мораль у сучасному світі / [Аболіна Т. Г., Ермоленко А. М., Кисельова О. О. та ін.]; під ред. В. А. Малахова. – К. : Вид. ПАРАПАН, 2004. – 200 с.

31. Кулініченко В. Л. Філософсько-світоглядні засади біоетики // Практична філософія. – К., 2001. – №3. – С. 37-43.
 32. Рижкова С. А. Знання та технології в історичних просторах культури / С. А. Рижкова – К.: 2005. – 580 с.

11. Система оцінювання та вимоги

Основними формами участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю є: виступ з основного питання; доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи); реферат, есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог). Кожна тема курсу, що винесена на лекційні і семінарські заняття має бути відпрацьована студентом у тій чи іншій формі, наведеній вище.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – іспиту. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Форма підсумкового контролю – екзамен. Іспит проводиться у вигляді усної відповіді за екзаменаційними білетами, складеними у відповідності до програми курсу.

Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно із структурою кредитів.

Загальна система оцінювання курсу

Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума
Змістовий модуль 1 (100 балів)			100
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота 10 балів	
45 балів	45 балів		